

— / —
ACC. NR. 2829

Landskap: Småland Upptecknat av: Olle Levander
Härad: Allbo Adress: Trädgårdsgat. 2, Huskvarna
Socken: Mistelås Berättat av Ingrid-Kajsa Johansson
Uppteckningsår: 1930 Född år 1851 i Mistelås s:n

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Uppteckningen

R E G I S T E R. (1 - 2)

Dödsvarsel	3
Vad man trodde om frimurarna	4
Ta bort vårtor	6
Rim och ramsor om väder	7
Sed vid barndop	8
Se sin tillkommande	9
Nedsättning.....	10
Medel mot skärvan och skrikesjukan	12
Medel mot skärvan	13
Låta liket ta med sig sjukdomen	14
Sed vid dödsfall	15

Skriv endast på denna sida!

Register.

Om stjärnorna	16	2829
Städning	17	
Brygging	18-19.	

Dödsvarsel.

Om ugglan skriker framme vid husen, blir det lik.

Drömmer en om lik, får en spörja födsel, å drömmer en om födsel, får en spörja lik.

Om kakan vänder sig i ugnsdörren, blir det lik i släkten, innan brödet tryter.

Om folket skockar sig på väg till eller från kyrkan, betyder det, att det blir dödsfall.

Dödsvarsel.

Frimurare.

Förr var de så rädda för frimurarna.

De hade det bestämt före, att de tog å slaktade folk. Farfar ta-
lade om, att en gång var en flicka, som skulle gå ett ärende, å hon
kom aldrig tillbaka. Henne hade frimurarna ta't. Ännu för en 30
40 år sen var de så rädda för dom, att de knappt vågade va en natt
i någon stad. De hade före, att varje frimurare vart tionde år skul-
le skaffa en människokropp, å kunde de inte det fick de gräva opp
ett lik annars tog de dom själva. Prosten Bexell var frimurare,
å han gravde opp lik, sa de. Å så var det det, att frimurarna dog
så hastigt.

En flicka, som tjänade hos ett gammalt
folk i Tulestorp i Slätthögs socken, talade om, att en kväll kom
det dit två judar, som låg där över natten, men på morgonen var

Frimurare

det bara en, som gick därifrån. Å sen såg hon blodiga lakan, å de sa, att gubben hade ta't å dödat den andre å saltat ner köttet i en vanlig sillatunna å skickat till frimurarna. Han hade alltid vatt så fattig den där gubben, men en tid därefter blev han så rik, å dom pengarna hade han väl fått av frimurarna, för de ville ha människokött, sa di, men om det var sant vet jag inte.

Efter en tid kom det en fint klädd ung man till Kajsa - så hette flickan som tjänade på stället - å ville ha upplysningar om judarna, men jag vet inte hur det sen gick. .

-6-

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

b.d.

2829

Ta bort vårtor.

Om man hade vårtor, skulle det va bra

att tvätta sig i regnvatten, som samlat sej på en jordfast sten.

När vattnet sedan torkade bort på stenen, då skulle också vårtorna försvinna. Jag har själv försökt det.

Ta bort vårtor.

*J. H.
P. a.*

2829

Mars med sitt långa skägg
lockar barnen sunnan vägg.
Sen kommer Ya med sin slya
och kör in dem i gru'an.

Har stubben hatt
om Annersmässe-natt,
så varar den snön te Värfe-natt.

Kvällrö bär en torr natt
å mornrö en våter hatt.

Talesätt.om
väder.

J. G.
2829

Farmor berättade, att en gång, när hon
burit fram ett barn för prästen å kom hem igen, mötte för-
äldrarna barnet i dörren med en stek å en kaka, å så sa de:
"Gud låte dig aldrig få värre möte än din far å din mor med
en stek å en kaka."

Sed vid
barndop.

-9-

*Albo Jan
Mittal*

Olle heranden

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

J. e.
2829

Se sin tilkommande.

De sa, att om en ville se den en

skulle ha, skulle man en av räppadagarha (juldän, Värfe-dän, midsom-
mardän eller Mickelsmässe-dän) gå till en källa, tigandes å fastar-
de å före solens uppgång. Där skulle man tvätta sig, å då skulle
den, man skulle gifta sig med, komma till en med handduken.

Se sin till-
kommande.

J. e.
10. 10.
2829

Det är väl dumt å tala om 'et, annars var min gubbe ner- "Nedsättning
satt. Det var först meningen att han skulle gifta sej med ett rikt
fruntimmer, men hon var äldre än honom å han tyckte inte rätt om henne,
så det blev inget av. Sen fäste han sej för en annan å henne tyckte
han om, men när det visade sej, att hon inte hade så mycket pengar,
att hans föräldrar kunde lösa en inteckning de hade i gården, gjor-
de hans far slut på 'et. Då gick Johan till en gumma på Enet, som bru-
kade visa på , vem en skulle bli gift med. "Nej, du blir aldrig gift!"
sa hon, "du är nersatt av två stycken. Den ena har satt ner dej i
eldå den andra i vatten." Men till slut lovade hon honom, att hon
skulle försöka hjälpa honom å sen gav hon honom något, som han skul-
le knyta i strumpebandet å ha i 9 nätter. "Den du kommer att gifta
dig med kommer över vatten å hon har bra långt omkring," sa hon.

Jag bodde ju då i Sandvik, som ligger tvärs över sjön. Sen frågade hon, om han ville se sin fästemo å så fick han titta i ett vattenglas, å då sa Johan, att han såg mej i denne schalen (Sagesmannen visade en gammalmodig, tresnibbad schal) Å det ljugde inte Johan.

J. J.
2829

Om ett barn hade skärvan eller annars var kinkigt, skulle man ta barnet å vira in det i huden av ett ny-slaktat djur, just som den var avflådd å varm. Min mor talade om, att syster Lena var så kinkig. Skrek om nätterna å sov om dan. Då for hon till Jonsbo med henne en gång när de slaktade där, å virade in henne i huden. Jag minns inte nu riktigt hur det gick, men jag tror att det blev bra.

Medel mot
skärvan och
skrikesjuka

*Smeland
H. M.
En Mistal's
Olyt. år 1940*

*Carl O. M. Brande
Borr. Ing. i Jönköping
född 1851*

J. J.

2829

Om en barnunge hade skärvan, skulle en gå med en till en källa, helst en midsommardag före solens uppgång å utan att säja nå't. Där skulle en stoppa ner ungen kvickt, så kvickt som när en stöper ljus, å det skulle ske tre gånger. Bar- net skulle va splitt naket. De brukade gå mycket till Skirs källa vid Hullevik å Hökabo källa i Slätthögs socken.

Medel mot
skärvan.

J. J. G.
2829

Förr trodde de, att de kunde bota sjukdomar, om de lät ett lik röra vid den sjuke lemman. Kan en tänka se så dumt. Hur skulle en död människa kunna hjälpa? Men det var allmän tro förr. När mor dog, kom bonnen i Skyttebol å ville ha hjälp för sitt onda ben, å Lotta häroppe bad liket, att det skulle bota hennes sjuka ögon å ta med sjukdomen åt graven. Hon ser så dåligt, så hon måste ha boken ända in på ögonen för att kunna läsa. Hennes mor försökte på alla möjliga vis å bota henne. Hon tog henne med en morgon till kyrkan före ottan å lät henne torka ögonen med altarduken, men ingenting hjälpte. Mor dog 1872.

Låta liket
ta med sig
sjukdomen.

J. g.

2829

Om någon hade svår döds-kamp, kunde de gå upp på taket å kalla på den döde. Så berättar de, men själv har jag aldrig sett 'et.

När någon dog, skulle alltid ett djur slaktas medan den döde var ovan jord, annars dog det ett djur ändå.

När mor dog 1872, slaktade vi en kalv.

Sed vid döds-
fall.

P.e

2829

Varje stjärna har sin ängel. Det står ju också i bibeln, att den ene överträffar den andre i klarhet. Om en ser efter på himlen, så ser en tre stjärnor, som sitter i rad. Det är de tre vise männen. Så ha vi vinterbrötan, å de som förstå se på et kan läsa ut på den, hurudan väderlek det blir under året. Där det är vita fläckar, där blir det snö å kallt.

(Jfr. föregående års samling)

Om stjärnorna.

U.a.

2829

Städning.

Det var inte så noga med städning förr. De tog
å stjälppte ut en så med vatten på golvet å sen va det te ge se på å
skura å gno allt vad en orkade. Sand användes mycket. Lör-
dagkväll ströddes fint hackat graneris, kallat städeris, på
golvet, å det fick sen ligga kvar till måndagen. Man skulle
inte sopa under vaggan, för att inte något skulle tas ifrån
barnet, å om en sopade, skulle man efteråt ta ett sopetag
med kvasten mot vaggan, för att liksom sopa tillbaka, vad man
tagit bort. Om någon möttes av soporna, blev han inte gift
det året. Om någon skulle gå bort, skulle man inte sopa, förr-
än han kommit utom ägorna. Det skulle inte vara turligt
annars.

Städning.

- 18 -
ACC. NR. 2829

Landskap: Upptecknat av:
Härad: Adress:
Socken: Berättat av
Uppteckningsår: Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Wie

Uppteckningen rör bryggning.

Bryggning.

Till julen skulle de alltid brygga dricka. Min mor brukade alltid brygga på en skäppa korn, det motsvarar ungefär 26 liter. Hon slog då först kornet i en "kimma" (träkar) å sen slog hon vatten på å lät det stå i ett dygn. De korn, som flöt upp, skummade hon bort. Sen östes kornet upp i säck å fick stå ett eller om det var två dygn, då hon la det i en stor trähäck, som far använde att köra malm i. Nu skulle det tvättas, å det gick till på det viset, att mor öste det med båda händerna under det att någon stod å slog vatten på händerna. Det tvättades varannan dag, tre gånger å sen fick det ligga å gro. Därefter torkades

det i bastan, som skulle eldas med aleved orimligt starkt.

Där fick det sen ligga tills det blev så hårdtorrt, att det gnisslade i tänderna, när man bet i kornen. Därefter maldes

2829

det i en hemkvarn. Sen va det att ta ett bykekar å lägga ren halm eller fina stickor i bottne å ovanpå det ett lakan. på detta lades malten å sen slog mor på kokhet vatten.

Tre gånger öste hon det, varefter hon lät det stå en stund.

Sen tillsatte hon jäst, å tappade upp det. Detta var det

riktiga drickat, m en sen kunde man ju också göra efter,

dricka, som naturligtvis blev svagare.